

Jerzy Marek Łapo

Rybczyzna, st. 6, gm. Rajgród, woj.
łomżyńskie, AZP 25-82/43

Informator Archeologiczny : badania 31, 155-156

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Materiały i dokumentacja z badań znajdują się w PSOZ w Olsztynie.

Wyniki badań zostaną opublikowane.

Z uwagi na stałe zagrożenie stanowiska badania na cmentarzysku będą kontynuowane.

RUSIEC, st. 2, gm. Nadarzyn, woj. warszawskie, AZP 60-64/34

- ślady osadnictwa kultury ceramiki sznurowej (neolit)
- ślady osadnictwa kultury łużyckiej (okres halsztacki)
- osada hutnicza kultury przeworskiej (okres wpływów rzymskich)
- ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego
- ślady zabudowań dworskich z XVI w.

Przedinwestycyjne, ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w okresie od maja do września z przerwą w sierpniu przez dr. Adama Walusia przy współudziale mgr. Dariusza Ma-nasterskiego. Finansowane przez Pangamo, Sp. z o.o. z siedzibą w Grodzisku Mazowieckim. Pierwszy sezon badań. Przebadano 12,116 m².

Stanowisko zlokalizowane jest na stoku i krawędzi terasy rzeczki Zimna Woda, w zachodniej części wsi Rusiec. Powierzchnia jego wynosi ponad 5 ha. Odkryto i wyeksplorowano w całości 270 obiektów: 244 piece hutnicze, kamiennieo-drewnianą studnię, 5 obiektów mieszkalnych w typie półziemianek oraz 19 jam o charakterze gospodarczym. Najliczniej reprezentowane piece hutnicze, o średnicach od 60 do blisko 100 cm, z zachowanymi niekiedy resztkami glinianych szybów, tworzyły dwa skupiska: pierwsze, złożone z 214 dymarek, znajdowało się w północnej partii stanowiska, drugie, obejmujące 25 pieców, w części południowej. Pomiędzy skupiskami znajdował się pusty pas szerokości 75 m. Kamiennieo-drewniana studnia, związana bez wątplenia z produkcją hutniczą, usytuowana była na północnym krańcu skupiska pierwszego. Wszystkie obiekty określone jako mieszkalne zlokalizowane były w zachodniej partii stanowiska i wyznaczały od tej strony jego skraj. W wypełniskach tych obiektów znaleziono ułamki ceramiki z wczesnego i późnego okresu wpływów rzymskich oraz gliniany przęślik. Z okresu wpływów rzymskich pochodziła też zdecydowana większość obiektów określonych jako jamy. Tylko trzy z nich zawierały ceramikę kultury łużyckiej, a jedna ułamki naczynia z XII-XIII wieku. W południowo-wschodniej partii badanej części stanowiska natrafiono na liczne materiały z XVI w.: ułamki ceramiki, kafle z polewą, fragmenty cegieł (tzw. palcówki) oraz srebrną monetę pruską z 1542 roku. Ze względu na charakter materiału późnośredniowiecznego, dopuścić należy możliwość istnienia w tym miejscu zabudowań dworskich. O istnieniu w Ruścu tego typu obiektu wraz z murowaną kaplicą informują źródła historyczne.

Badania będą kontynuowane.

RYBCZYŻNA, st. 6, gm. Rajgród, woj. łomżyńskie, AZP 25-82/43

- obozowisko kultury janisławickiej (mezolit)
- obozowisko kultury niemeńskiej (eneolit)
- ślady osadnictwa z wczesnej epoki brązu
- osada z późnego okresu wpływów rzymskich
- osada z fazy prudziskiej (okres wędrówek ludów, fazy D i E)
- osada wczesnośredniowieczna
- osada późnośredniowieczna
- osada nowożytna - „Dworzysko”

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 6 do 23 października przez mgr. Jerzego Marka Łapo. Finansowane przez PSOZ. Przebadano powierzchnię 409 m².

Badania miały charakter intrerwencyjny w związku z konsekwentnym niszczeniem stanowiska poprzez budowę domków letniskowych oraz rozjeżdżanie przez samochody szczytowych partii piaszczystego pagórka.

Stanowisko położone jest na piaszczystym cyplu, na zachodnim brzegu jeziora Dręstwo, 1000 m na południowy wschód od wpływu rzeki Jegrzni. Zostało odkryte w 1989 roku podczas badań po-

wierzchniowych. Stwierdzono wówczas m.in. obozowiska kultur janisławickiej i niemeńskiej, obozowisko z mezolitu – epoki brązu, osady z późnego okresu wpływów rzymskich – okresu wędrówek ludów, wczesnego średniowiecza i okresu nowożytnego.

Badaniami objęto przestrzeń 409,5 m² stanowiska w obrębie sektora B, wydzielonego w 1989 roku przez J. Brzozowskiego i J. Siemaszkę. Założono 2 wykopy: I (11 x 18 m) i II (8 x 25 m).Eksplorację prowadzono warstwami naturalnymi, ewentualnie warstwami mechanicznymi, ale w obrębie warstw naturalnych. W ramach wykopu nr 1, pod warstwą humusu, odsłonięto warstwę brązowego piasku, w której znajdowały się zabytki ceramiczne z wczesnego średniowiecza oraz okresu nowożytnego. Pod nią, w północnej części wykopu znajdowała się ciemnoczarna warstwa kulturowa z dużą ilością fragmentów naczyń ceramicznych, obtaczanych, które na podstawie morfologii można datować na koniec wczesnego średniowiecza, ewentualnie na początek późnego. We wschodniej części wykopu odnotowano warstwę kulturową o konsystencji zbliżonej do torfu, w której oprócz ceramiki (analogicznej do tej z poprzedniej warstwy), tkwiło wiele węgla drzewnych, kawałków drewna a zwłaszcza kawałków kory oraz trzy drewniane belki. W warstwie tej odkryto również fragment pływaka do sieci wykonanego z kory oraz zwój kory brzozonej (podpałka). W środkowej i wschodniej części wykopu pod warstwami średniowiecznymi znajdowała się warstwa szarego piasku, w której znajdowały się fragmenty naczyń ręcznie lepionych, które wydatowano na późny okres wpływów rzymskich i okres wędrówek ludów. W wykopie nr 1 zarejestrowano również zabytki krzemienne (warstwa 6), które należy wiązać z najstarszymi fazami osadnictwa na stanowisku. Odkryty obiekt 1 wydatowano na wczesne średniowiecze. Pełnił on być może rolę półziemianki. Z obiektem tym sąsiedował bezpośrednio obiekt 10 (jama o ciemnoszarym wypełnisku). Pozbawiony był on jednak materiału zabytkowego, co uniemożliwia określenie jego związku z półziemianką.

W wykopie nr 2, pod cienką warstwą humusu odsłonięto zarysy 20 jam, (z czego trzy tworzyły pary) oraz ślady po palu i słupie (?). Obiekty były zniszczone przez orkę. Materiał zabytkowy to przeważnie fragmenty naczyń ceramicznych ręcznie lepionych. Jedynym zabytkiem wydzielonym był paciorek wykonany z białego materiału (szkło?), który został odkryty w obiekcie 12 a. Wszystkie jamy wydatowano na okres wpływów rzymskich i okres wędrówek ludów. W południowej części wykopu odnotowano warstwę, w której znajdowały się zabytki z epoki kamienia.

Podsumowując należy stwierdzić, iż w badanej części stanowiska odkryto ciekawe i bogate ślady osadnictwa zachodniobałtyjskiego z I tysiąclecia n.e.

Znalezione naczynia z odciskami palcowo – paznokciowymi pod krawędzią wylewu, oraz inne, o powierzchniach brzuśców pokrytych pasmami odcisków paznokciowych znajdują swoje liczne analogie na terenie Polski północno – wschodniej i można je wydatować na fazy D i E okresu wędrówek ludów i przyporządkować tzw. fazie prudzkiej.

Z kolei końcowa faza funkcjonowania wczesnośredniowiecznej Jaćwieży reprezentuje zwłaszcza obiekt 1, w którym obok ceramiki obtaczanej odkryto też fragmenty siwaków z wyświecanymi powierzchniami. Ich obecność może przemawiać za datowaniem tej fazy osadniczej na czasy już po podboju krzyżackim przy zachowaniu silnych tradycji pogańskich.

Zabytki znajdują się w zbiorach Muzeum Północno-Mazowieckiego w Łomży.

Badania ratownicze powinny być kontynuowane.

SANOK, st. 54, gm. loco, woj. krośnieńskie, AZP 113-78/96

- osada z wczesnej epoki brązu
- osada z epoki brązu — okresu halsztackiego
- ślady osadnictwa z okresu lateńskiego(?)
- osada z okresu wpływów rzymskich
- osada z wczesnego i późnego średniowiecza
- osada z okresu nowożytnego

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 22 sierpnia do 8 września przez mgr Annę Muzyczuk (Muzeum Okręgowe w Krośnie). Finansowane przez PSOZ. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 192 m².